LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOS
KLAIPĖDOS APYGARDOS SKYRIUS

S P R E N D I M A S

2024 m. lapkričio 28 d. Nr. 21RE2-273 (AG2-230/13-2024)
Klaipėda

Lietuvos administracinių ginčų komisijos Klaipėdos apygardos skyrius (toliau – ir Komisija), susidedantis iš Komisijos narių Evaldo Ambrozaičio, Vilijos Astrauskienės, Ingos Drąsutavičienės (posėdžio pirmininkė ir pranešėja),
sekretoriaujant Margaritai Žiobakaitei,
dalyvaujant pareiškėjos atstovei advokatei Lilijai Semaško,
atsakovės Šalčininkų rajono savivaldybės administracijos direktoriui X.Y., atstovei X.Y.,
trečiojo suinteresuoto asmens Šalčininkų rajono savivaldybės administracijos Turgelių seniūnijos seniūnui X.Y.,

2024 m. lapkričio 27 d. Komisijos posėdyje žodinio proceso tvarka nuotolinio ryšio priemonėmis išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjos X. Y. skundo dalį atsakovei Šalčininkų rajono savivaldybės administracijai, trečiajam suinteresuotam asmeniui Šalčininkų rajono savivaldybės administracijos Turgelių seniūnijai dėl Šalčininkų rajono savivaldybės administracijos 2024 m. rugsėjo 18 d. rašto Nr. S-(5.17 E)-3509 panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė :

Komisijoje 2024 m. spalio 22 d. sprendimu reg. Nr. 21RE2-237 (b. l. 28–29) priimta nagrinėti pareiškėjos X. Y. skundo dalis atsakovei Šalčininkų rajono savivaldybės administracijai (toliau – ir Administracija), trečiajam suinteresuotam asmeniui Šalčininkų rajono savivaldybės administracijos Turgelių seniūnijai (toliau – ir Turgelių seniūnija), kuria pareiškėja prašė: panaikinti Administracijos 2024 m. rugsėjo 18 d. raštą Nr. S-(5.17 E)-3509 (toliau – ir Raštas) ir įpareigoti Šalčininkų rajono savivaldybės administraciją per Komisijos nustatytą terminą pateikti pareiškėjai naują, teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą (toliau – skundas, b. l. 1–5).

Skunde pareiškėja nurodo, jog jos tėvas X.Y. yra palaidotas Šalčininkų rajono Turgelių kapinėse *(duomenys neskelbtini)* metais. Tai pačiais metais prie X. Y. kapo buvo pasodinti medžiai – keletas tujų bei dvi sidabrinės eglės. Pareiškėja daugelį metų prižiūri tėvo kapą, pagal poreikį genėjo medžius. Medžiai atrodė estetiškai, teikė jaukumo jausmą, karštomis dienomis duodavo pavėsį, kapas yra kapinių pakraštyje, todėl medžiai niekam netrukdė ir nekėlė jokio pavojaus.

Pažymi, kad 2024 m. gegužės mėnesį atvykus aplankyti tėvo X. Y. kapą, esantį Šalčininkų rajono savivaldybės Turgelių kapinėse, buvo šokiruota kapo vaizdu: visi aplink kapą augę medžiai iškirsti, o jų vietoj palikti kelmai, atliekų (šakų, kamienų, spyglių) šalia nesimatė. Teigia, jog apie numatomą medžių kirtimą nebuvo informuota jokia forma, su ja šis veiksmas nebuvo derintas. Aptikus medžių kelmus ir paskambinus į Turgelių seniūniją, pareiškėjai niekas negalėjo paaiškinti, kodėl su jos tėvo kapu buvo taip drastiškai pasielgta. Buvo susisiekta asmeniškai su seniūnu X. Y., kuris kalbėjo nepagarbiu tonu, teigdamas, jog medžiai buvo nukirsti dėl to, kad buvo gauti daugkartiniai nusiskundimai. Tvirtina, jog į pareiškėjos klausimą, ar yra skundų kopijos, seniūnas

atsakė, kad skundai buvo telefonu. Po to seniūnas pasakė, kad darbus atliko iš darbo biržos atsiųsti darbininkai, kurie veikė savo rizika. Galiausiai seniūnas nutraukė pokalbį ir daugiau į pareiškėjos skambučius neatsiliepinėjo.

Nurodo, jog suprasdama, kad padėtis negali būti atstatyta į pradinę padėtį, pareiškėja pareikalavo pašalinti kelmus nuo tėvo kapavietės. Mano, kad tai turi padaryti už neteisėtą medžių kirtimą atsakingas asmuo, t. y. Turgelių seniūnija. Paaiškina, jog pareiškėjos atstovė 2024 m. birželio 28 d. kreipėsi raštu į Turgelių seniūniją, siūlydama pašalinti po kirtimų likusius medžių kelmus. Savo 2024 m. liepos 16 d. atsakyme seniūnas nurodė, kad jam nežinoma, kokie asmenys atliko medžių kirtimą, taip pat nurodė, kad jokių leidimų kirtimui nebuvo išdavęs, bei kad už likusių kelmų pašalinimą atsakinga pati pareiškėja.

Pareiškėja nurodo, jog nesutikdama su seniūnijos atsakymu, per atstovę 2024 m. rugpjūčio 8 d. kreipėsi su skundu į Šalčininkų rajono savivaldybės administraciją, kuriai Turgelių seniūnija yra tiesiogiai pavaldi, prašydama įpareigoti Turgelių seniūniją pašalinti likusius kelmus nuo pareiškėjos tėvo kapo. Administracija ginčijamame Rašte iš esmės atkartojo Turgelių seniūnijos poziciją.

Pareiškėja kategoriškai nesutinka su pateiktais atsakymais ir mano, kad viešojo administravimo institucijos pažeidė jos teises. Pareiškėja neneigia savo pareigos prižiūrėti tėvo kapavietę ir pabrėžia, kad šią pareigą vykdo nuo pat jos tėvo palaidojimo, t. y. nuo *(duomenys neskelbtini)* metų. Atkreipia dėmesį į tai, kad nagrinėjamu atveju kalba eina ne apie jos elgesį prižiūrint tėvo kapavietę, bet apie Turgelių seniūnijos, kaip kapinių prižiūrėtojo, pareigų vykdymą.

Argumentuoja, jog prie kapo augę medžiai priskirtini prie želdinių, kurių sąvoka pateikta Lietuvos Respublikos želdynų įstatymo 2 straipsnio 19 punkte: želdiniai – ne miško žemėje įveisti ar natūraliai augantys medžiai, krūmai ar lianos. Viso buvo nukirsti 6 želdiniai, du iš kurių yra sidabrinės eglės. Teigia, kad iš pateiktų nuotraukų matyti, kad vienos eglės skersmuo siekė 25 cm, kitos – apie 40 cm. Kitų nukirstų medžių kamienų skersmuo taip pat siekė 40 cm. Pažymi, jog Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. kovo 12 d. nutarimu Nr. 206 (*pastaba*. Nutarimas „Dėl Kriterijų, kuriuos atitinkantys medžiai ir krūmai priskiriami saugotiniems želdiniams“ (toliau – ir Kriterijai) nustatyti kriterijai, kuriuos atitinkantys medžiai ir krūmai priskiriami saugotiniems želdiniams. Kriterijų lentelės 5 punktas nurodo, kad 12 cm ir didesnio skersmens eglės, augančios kitos paskirties žemėje visuomeninės paskirties, rekreacinėse, bendrojo naudojimo, atskirųjų želdynų teritorijose, yra saugotini. Daro išvadą, jog prie pareiškėjos tėvo kapo buvo nukirsti du saugotini medžiai – eglės.

Vadovaudamasi Želdynų įstatymo 13 straipsnio 1 dalimi nurodo, jog saugotinus želdinius šalinti galima tik turint savivaldybės vykdomosios valdžios išduotą leidimą. Pažymi, jog Šalčininkų rajono savivaldybės tarybos 2024 m. rugpjūčio 30 d. sprendimu Nr. T-(1.3 E)-356 buvo patvirtintos Šalčininkų rajono savivaldybės želdynų ir želdinių apsaugos taisyklės (toliau – ir Želdynų ir želdinių apsaugos taisyklės), pakeitusios Šalčininkų rajono savivaldybės tarybos 2023 m. spalio 17 d. sprendimu Nr. PR-(1.2 E)-163 patvirtintas analogiškas taisykles. Nurodo medžių kirtimo ir ginčo kilimo metu galiojusios 2023 m. spalio 17 d. Želdynų ir želdinių apsaugos taisyklių redakcijos 29 punktą, reglamentuojantį subjektus, galinčius atlikti ne privačioje žemėje augančių saugotinų želdinių genėjimą. Akcentuoja jog Želdynų ir želdinių apsaugos taisyklių 64.2 punktas draudžia kirsti, genėti medžius kapinėse be seniūnijos, kurioje vykdomi kirtimai, atstovo (kapų prižiūrėtojo ar kt.) dalyvavimo. Atsižvelgiant į tai, kad Turgelių seniūnijos seniūnas kratosi atsakomybės už nukirstus medžius, teigdamas, kad nebuvo išdavęs jokio leidimo kirtimui, konstatuoja, kad šeši želdiniai, tarp kurių du saugotini (eglės), buvo nukirsti grubiai pažeidus įstatymus.

Mano, kad Turgelių seniūnijos seniūno pozicija, jog jam nėra žinomi medžius nukirtę asmenys, yra tik bandymas išvengti atsakomybės už neteisėtus veiksmus. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1207 patvirtinto Kapinių priežiūros organizavimo tvarkos aprašo (toliau – ir Aprašas) 2 punktas nurodo, kad savivaldybės organizuoja visų jų teritorijoje esančių kapinių priežiūrą. Pagal Aprašo 5 punktą viešosioms kapinėms prižiūrėti savivaldybė paskiria kapinių prižiūrėtoją ir su juo sudaro kapinių priežiūros sutartį. Pareiškėja mano, kad Turgelių seniūnija vykdo jos teritorijoje esančių kapinių prižiūrėtojo funkcijas. Pažymi, kad savo raštuose nei seniūnija, nei savivaldybės administracija šios aplinkybės neneigė.

Nurodo Želdynų ir želdinių apsaugos taisyklių 5, 17 punktus ir daro išvadą, jog būdama kapinių prižiūrėtoju, Turgelių seniūnija valdo kapinių žemę administracinio akto ir sandorio pagrindu, todėl būtent ji yra atsakinga už Turgelių kapinėse esančių želdinių išsaugojimą, tinkamą priežiūrą ir apsaugą. Mano, kad net jeigu tikėti seniūno teiginiais, jog kažkas jam nežinomas paslapčia iškirto medžius prie pareiškėjos tėvo kapo, seniūnija kaip kapinių prižiūrėtojas, vis vien lieka už tai atsakinga, nes neužtikrino tinkamos kapinėse augančių želdinių apsaugos. Pareiškėja mano, jog naivu būtų manyti, kad kapinių prižiūrėtojas galėjo nepastebėti medžių kirtimo. Juk pjaunat medžius girdimas pjūklų triukšmas, o pats veiksmas (kirtimas, pjovimas į smulkius gabalus, šakų nupjovimas, pakrovimas į transportą, išvežimas) trunka tam tikrą laiką. Kapinės nedidelės, praktiškai kiaurai permatomos. Pažymi, kad pareiškėja nebuvo suinteresuota pjauti medžius, kuriuos prižiūrėdavo ilgus metus. Jokie tretieji asmenys nebuvo suinteresuoti tą padaryti. Medžiai niekam netrukdė. Niekas kitas, išskyrus seniūniją, negalėjo jų nukirsti. Tvirtina, jog Turgelių seniūnijos seniūnas telefoninio pakalbio metu iš pradžių pripažino, kad medžius jo nurodymu nukirto darbininkai, kurie, jo teigimu, buvo iš darbo biržos. Tik vėliau seniūnas pradėjo neigti šį faktą ir pradėjo ignoruoti pareiškėjos skambučius. Jis neatsiprašė už savo neteisėtus veiksmus.

Pareiškėja argumentuoja, kad Turgelių seniūnijos 2024 m. liepos 16 d. raštas parengtas visiškai atmestinai ir yra ryškus nesiskaitymo su individualiems administraciniams aktams keliamais reikalavimais pavyzdys. Kelių eilučių seniūnijos rašte atvirai meluojama, prisidengiant visišku nežinojimu, neigiama bet kokia atsakomybė už nukirstus medžius ir visas nepalankias pasekmes permetant pareiškėjai kaip kapavietės prižiūrėtojai. Kartu šiame rašte seniūnija netiesiogiai pripažįsta, kad jai kaip kapinių prižiūrėtojai nežinoma, kas vyksta jos prižiūrimose kapinėse, kad ji nekontroliuoja situacijos. Daro išvadą, kad kapinių prižiūrėtojo pareigas seniūnija vykdo aplaidžiai, kadangi sudaro sąlygas bet kuriam asmeniui atvykus į kapines, savo nuožiūra elgtis su kapavietėje esančiais želdiniais, spręsti jų likimą.

Teigia, kad ginčijamas Raštas yra toks pat paviršutiniškas, grindžiamas bendro pobūdžio frazėmis. Mano, kad Administracija net nesigilino į tai, kad skunde minėti medžiai buvo pasodinti daugiau nei prieš 30 metų, todėl kalbėti dabar apie medžių sodinimo suderinimą su seniūnija ir remtis 2024 metais priimtomis taisyklėmis yra absurdiška. Teigia, kad šie medžiai jau seniai turėtų būti inventorizuoti, kaip tai numato Želdynų įstatymas, Želdynų ir želdinių inventorizavimo ir apskaitos taisyklės, Šalčininkų rajono savivaldybės želdynų ir želdinių apsaugos taisyklės.

Pareiškėja argumentuoja, jog Rašte išvardijamos laidojančio asmens pareigos, nors skundas yra pateiktas dėl kapinių prižiūrėtojo veiksmų, apie kuriuos rašte net neužsimenama. Mano, kad Administracijos rašto turinys liudija apie tai, kad joks tyrimas pagal skundą, kaip to reikalauja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas (toliau – ir VAĮ), nebuvo atliktas: l. Nebuvo bandoma išsiaiškinti medžių kirtimo aplinkybių ir su juo susijusių asmenų; apie medžių kirtimą Rašte nė vieno žodžio; 2. Iš Turgelių seniūnijos seniūno nebuvo gauti jokie paaiškinimai, jis nebuvo apklaustas; 3. Administracija visiškai ignoravo pareiškėjos atstovės 2024 m. rugpjūčio 8 d. skunde išdėstytas aplinkybes apie saugotinų medžių (sidabrinių eglių) kirtimą. Kad tai buvo būtent eglės, galima buvo įsitikinti nuvykus į vietą ir, pasitelkus specialistus, apžiūrėti likusius kelmus; 4. Rašte vadovaujamasi pareiškėjos pateiktomis nuotraukomis, jose pavaizduotus želdinius vadinant prarandančiais estetiškai, ekologiškai, istoriškai ir kultūrai svarbius kraštovaizdžio elementus, kurie užtikrintų gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio stabilumą, nors jokių objektyvių duomenų (specialistų išvadų ir pan.) tokiai išvadai nėra. Šiuo teiginiu bandoma pridengti ir pateisinti neteisėtą medžių kirtimą; 5. Administracija nesiaiškino ir kitų svarbių aplinkybių, susijusių su Turgelių seniūnijos kaip kapinių prižiūrėtojo funkcijų atlikimu (pvz., kokiu būdu vykdoma kapinėse augančių želdinių apskaita bei priežiūra, kaip užtikrinama želdinių apsauga).

Vadovaudamasi VAĮ 3 straipsnio 5, 9 punktuose išdėstytų išsamumo ir objektyvumo principų turinio pagrindu teigia, kad Raštas akivaizdžiai neatitinka įstatymo standartų, todėl jis naikintinas.

Komisijos posėdžio metu pareiškėjos atstovė palaikė skunde išdėstytas aplinkybes, poziciją ir prašė skundą tenkinti.

Komisijoje 2024 m. spalio 30 d. gautas atsakovės Šalčininkų rajono savivaldybės administracijos ir trečiojo suinteresuoto asmens Šalčininkų rajono savivaldybės administracijos Turgelių seniūnijos atsiliepimas (b. l. 37–42), kuriuo prašoma atmesti skundą dėl Rašto panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus bei palikti galioti Raštą.

Atsiliepime atsakovė ir trečiasis suinteresuotas asmuo nurodo, jog Raštas yra tinkamai parengtas vadovaujantis VAĮ 10 straipsnio 5 dalimi bei detaliai aptaria Rašto atitiktį administracinio sprendimo turinio ir formos reikalavimams.

Vadovaudamiesi VAĮ 11 straipsnio 1 dalimi bei Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875, (toliau – Prašymų ir skundų nagrinėjimo taisyklės) 45 punktu, teigia, kad nagrinėjamu atveju, pareiškėja 2024 m. rugpjūčio 8 d. atsakovei pateikė skundą dėl neteisėtai nupjautų medžių Turgelių kapinėse, kuriame išdėstė vienintelį juodu šriftu paryškintą prašymą: „X. Y. prašo Šalčininkų rajono savivaldybės administracijos įpareigoti Turgelių seniūniją pašalinti nuo X.Y. kapavietės kelmus, likusius po neteisėto medžių kirtimo, bei tinkamai sutvarkyti kapavietę“. Argumentuoja, jog atsakovė, įvertinusi skundo turinį bei dėstomą prašymą, pateikė aiškų ir argumentuotą atsakymą – Raštą. Jo pradžioje (preambulėje) nurodo, kad negali tenkinti skundo, kuriuo prašoma įpareigoti Turgelių seniūniją pašalinti nuo X.Y. kapavietės kelmus bei tinkamai sutvarkyti kapavietę. Toliau (dėstomojoje dalyje) pateikia skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes – motyvuotą atsakymą, dėl kokios priežasties šis prašymas negali būti tenkinamas. Cituojamos teisės akto nuostatos, kuriomis remtasi vertinant skundo turinį bei teikiant motyvuotą išvadą. Mano, kad šios aplinkybės patvirtina, jog Raštas parengtas atlikus tyrimą bei laikantis VAĮ nustatytos tvarkos.

Nurodo, jog Raštas buvo parengtas remiantis Turgelių seniūnijos seniūno pateiktais paaiškinimais bei pridedamais raštais. Pažymi, kad trečiasis suinteresuotas asmuo informavo, kad jam nėra žinoma, kokie asmenys ir kada atliko pareiškėjos minimus medžių (tujų bei sidabrinių eglių) kirtimus pareiškėjos tėvo X.Y. kapavietėje. Trečiasis suinteresuotas asmuo jokių leidimų ir / ar nurodymų dėl pareiškėjos minimų medžių kirtimų nėra niekam išdavęs. Trečiojo suinteresuoto asmens duomenimis, pareiškėja medžiais, dėl kurių kilo ginčas, nesirūpino (jų nekirpo, negenėjo, netvarkė). Trečiasis suinteresuotas asmuo yra ne kartą tiek telefonu, tiek el. paštu gavęs skundus dėl pareiškėjos kapavietėje esančių medžių. Kaimynines kapavietes tvarkantys asmenys skundėsi, kad pareiškėjos kapavietėje buvę medžiai (seni bei labai aukšti, ką patvirtina ir pati pareiškėja), užstojo saulę, todėl ant šalia esančių kapų nežydėjo (nes neprigijo dėl nuolatinio pavėsio) periodiškai sodinamos gėlės. Nuo medžių (eglių bei tujų), buvusių pareiškėjos kapavietėje, ant kaimyninių kapaviečių prikrisdavo daug spyglių. Vasaros metu, sudžiūvus spygliams ir nuo vėjo apsivertus degančiai žvakei, vienoje kapavietėje buvo kilęs nedidelis gaisras. Žmonės ne kartą skundėsi, kad aukšti medžiai, tujos, eglės augę šalia kapų, gadino kapus, paminklus, antkapius, taip pat kėlė pavojų ir kapus tvarkantiems žmonėms. Akcentuoja, kad dėl nurodytų priežasčių trečiasis suinteresuotas asmuo preziumavo, kad kirtimo darbus galėjo atlikti bet kuris asmuo, siekiantis išvengti galimos grėsmės žmonėms ir jų turtui, kurią kėlė pareiškėjos kapavietėje augę medžiai (eglės ir tujos). Turgelių kapinėse nėra įrengta vaizdo kamerų, be to, ši teritorija nėra saugoma, todėl trečiajam suinteresuotam asmeniui nėra ir negali būti žinoma, kas atliko pareiškėjos nurodomus kirtimo darbus.

Atsakovė pažymi, kad nors trečiasis suinteresuotas asmuo pareiškėjos minimų medžio kirtimo darbų neatliko bei neišdavė niekam jokių leidimų ir / ar nurodymų dėl šių medžių kirtimo (nei trečiajam suinteresuotam asmeniui, nei atsakovei išvis nėra žinoma, kas pareiškėjos nurodomus kirtimus atliko), vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 26 punktu, Želdynų įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 3 punktu bei Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktika, savivaldybė turi teisės aktų nustatytą pareigą prižiūrėti savivaldybės teritorijoje, ne privačioje žemėje, esančius medžius, o grėsmės aplinkiniams atveju – medį nukirsti.

Dėl pareiškėjos medžių inventorizavimo klausimo, atsakovė ir trečiasis suinteresuotas asmuo pažymi, kad savo pareigą atsakovė, kiek leidžia objektyvios aplinkybės (tam skiriamos lėšos ir turimi žmogiškųjų išteklių resursai), vykdo tinkamai – atlieka želdynų ir želdinių inventorizacijos darbus Šalčininkų rajono dalyse, kaip tai nustatyta Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. sausio

18 d. įsakymu Nr. D1-5 patvirtintų Želdynų ir želdinių inventorizavimo ir apskaitos taisyklių 3 punkte, t. y. želdynų ir želdinių inventorizavimas savivaldybės lygiu atliekamas kas dešimt metų. Pažymi, kad nepaisant želdinių inventorizavimo, želdinių augimo vietos ypatumai, kitos aplinkybės lemia atsakovės bendro pobūdžio pareigą, kildinamą iš atsakingo valdymo imperatyvų, taikyti specialias priemones želdynų ir želdinių priežiūrai, t. y. esant poreikiui imtis priemonių bei užtikrinti, kad medžiai, eglės, pušys ir pan., nekeltų grėsmės žmonėms ir jų turtui – juos nukirsti.

Teigia, jog apie tai, kad medžiai tariamai buvo pasodinti 1980 metais, pareiškėja pati nurodė savo skunde, tačiau šioms aplinkybėms pagrįsti nepateikė jokių įrodymų. Argumentuoja, jog Rašte remiasi Želdynų ir želdinių apsaugos taisyklėmis, kadangi šiuo metu būtent ši teisės akto redakcija yra galiojanti. Atkreipia dėmesį, kad šiame teisės akte nurodyti reikalavimai nėra nauji. Dar 2007 m. gruodžio 29 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-717 patvirtintose Medžių ir krūmų veisimo, vejų ir gėlynų įrengimo taisyklėse buvo reglamentuota, kad draudžiama veisti medžius ir krūmus kapavietėse ir kapinėse be specialaus projekto. Nurodo, jog 2008 m. birželio 4 d. Šalčininkų rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-459 patvirtintose Šalčininkų rajono savivaldybės želdynų ir želdinių apsaugos, tvarkymo ir priežiūros taisyklėse pažymėta, kad Kapinėse (individualiose kapavietėse) draudžiama sodinti: plačiomis lajomis, teršiančius žiedynais medžius ir krūmus; augalus plintančius šaknų atžalomis; plačią paviršinę šaknų sistemą turinčių, neatsparių vėjovartai rūšių (eglių ir kt.) medžius, neskaitant žemaūgių formų; greitai augančių, trumpaamžių, brandžiame amžiuje keliančių pavojų rūšių medžius. Teigia, kad iš prie skundo dalies pridedamos kapo panoraminės nuotraukos aiškiai matyti, kad yra pažeidžiamos aukščiau nurodytų taisyklių (tiek 2008 m. galiojusių, tiek 2024 m. patvirtintų), nuostatos – medžiai, eglės, tujos turi plačią paviršinę šaknų sistemą, dėl ko ardomas paminklas bei kiti kapinių statiniai.

Atkreipia dėmesį, kad pagrindinis aukščiau nurodytų taisyklių tikslas – išsaugoti želdynus ir želdinius kaip estetiškai, ekologiškai, istoriškai ir kultūrai svarbius kraštovaizdžio elementus, kurie užtikrintų gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio stabilumą, gyventojų teisę į jų gyvenimo kokybę gerinančias aplinkos sąlygas. Teigia, kad nagrinėjamu atveju, taisyklių nesilaikoma, kas reiškia, kad želdiniai (eglės ir tujos), esantys ant X.Y. kapavietės, praranda estetiškai, ekologiškai, istoriškai ir kultūrai svarbius kraštovaizdžio elementus, kurie užtikrintų gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio stabilumą.

Mano, kad ypatingai svarbu atskirti kapinių ir kapavietės sąvokas. Vadovaujasi Lietuvos Respublikos žmonių palaikų laidojimo įstatymo 2 straipsnio 3 ir 4 punktais. Nurodo Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1207 patvirtintų Kapinių tvarkymo taisyklių (toliau – ir Kapinių tvarkymo taisyklės) 20 punktą, Šalčininkų rajono savivaldybės tarybos 2023 m. rugpjūčio 29 d. sprendimu Nr. T-(1.3 E)-110 patvirtinto Laidojimo, leidimo laidoti išdavimo, kapinių priežiūros ir lankymo, kapaviečių pripažinimo neprižiūrimomis ir kapaviečių (kapų) identifikavimo Šalčininkų rajono savivaldybės teritorijoje tvarkos aprašo (toliau – ir Laidojimo ir kapinių priežiūros aprašas) 34 punktą. Apibendrina, kad nagrinėjamu atveju už Turgelių kapinių priežiūrą atsakingas trečiasis suinteresuotas asmuo. Tuo tarpu už Turgelių kapinėse esančią kapavietę, kurioje palaidotas pareiškėjos tėvas, atsakinga pati pareiškėja. Pažymi, kad trečiasis suinteresuotas asmuo nėra už pareiškėjos kapavietės priežiūrą atsakingas asmuo, todėl nėra įpareigotas ir negali būti įpareigojamas atlikti pareiškėjos dėstomus prašymus, t. y. tvarkymo darbus X.Y kapavietėje.

Atsakovės atstovai ir trečiojo suinteresuoto asmens atstovas palaikė atsiliepime išdėstytą poziciją, prašė skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Skundas tenkinamas

Nagrinėjamas administracinis ginčas kilo dėl Šalčininkų rajono savivaldybės administracijos 2024 m. rugsėjo 18 d. rašto Nr. S-(5.17 E)-3509 „Dėl skundo dėl neteisėtai nupjautų medžių turgelių kapinėse“ teisėtumo bei įpareigojimo atlikti veiksmus pagrįstumo.

Bylos duomenimis nustatyta, jog pareiškėjos atstovė 2024 m. birželio 28 d. prašymu „Dėl nupjautų medžių turgelių kapinėse“ (toliau – ir 2024 m. birželio 28 d. prašymas; b. l. 15) kreipėsi į Turgelių seniūniją, prašydama suteikti informaciją, kokiais norminiais aktais buvo vadovaujamasi

kertant medžius prie X.Y. kapo, kokie asmenys ir kieno nurodymu (leidimu) konkrečiai atliko kirtimo darbus. Taip pat informuoti, kada medžių kirtimo vieta prie kapo bus tinkamai sutvarkyta, t. y. kada bus pašalinti likę kelmai.

Nurodė, kad š. m. (*past.* 2024 m.) gegužės mėnesį, pareiškėjai atvykus aplankyti savo tėvo X.Y. kapą Turgelių kapinėse pastebėjo, kad aplink kapą augę medžiai iškirsti, o jų vietoj palikti vaizdą gadinantys kelmai. Nurodyta, jog papildomai pareiškėja paaiškino, kad medžiai seni, pasodinti 1980 metais, t. y. prieš 44 metus; kai kurių medžių kamienų skersmuo siekė daugiau nei 40 cm; kapą supantys medžiai (tujos bei sidabrinės eglės) buvo nugenėti, atrodė estetiškai, teikė jaukumo jausmą, karštomis dienomis duodavo pavėsį; kapas yra kapinių pakraštyje, todėl medžiai niekam netrukdė ir nekėlė jokio pavojaus. Taip pat nurodė, kad apie numatomą medžių kirtimą pareiškėja nebuvo informuota jokia forma, su ja šis veiksmas nebuvo derintas. Paskambinus į Turgelių seniūniją gavo informaciją, kad darbus atliko iš darbo biržos atsiųsti darbininkai, kurie veikė savo rizika.

Turgelių seniūnija 2024 m. liepos 16 d. raštu „Dėl nupjautų medžių turgelių kapinėse“ (toliau – ir 2024 m. liepos 16 d. raštas; b. l. 16), atsakydama į pareiškėjos atstovės 2024 m. birželio 28 d. prašymą, informavo, jog jai nėra žinoma, kokie asmenys atliko prašyme nurodomus tujų kirtimus. Pažymėta, jog Turgelių seniūnas jokių leidimų ir / ar nurodymų dėl prašyme nurodomų tujų kirtimų nėra niekam išdavęs. 2024 m. liepos 16 d. raštu Turgelių seniūnija, remiantis Šalčininkų rajono savivaldybės tarybos 2023 m. rugpjūčio 29 d. sprendimu Nr. T-(1.3 E)-110 patvirtinto Laidojimo, leidimo laidoti išdavimo, kapinių priežiūros ir lankymo, kapaviečių pripažinimo neprižiūrimomis ir kapaviečių (kapų) identifikavimo Šalčininkų rajono savivaldybės teritorijoje tvarkos aprašo 34 punktu, informavo, kad už prašyme minimą medžių kirtimo vietos prie kapo tinkamą sutvarkymą, t. y. likusių kelmų pašalinimą, atsakingas laidojantis asmuo, kurio prašymu išduotas leidimas laidoti ir skirta kapavietė; asmuo, apie kurį kapinių prižiūrėtojui pranešė buvusio atsakingo asmens (jei šis negali vykdyti priežiūros dėl sveikatos ar kitų aplinkybių) giminaičiai arba palaidoto mirusiojo giminaičiai; asmuo, kuris savu noru išreiškė pageidavimą prižiūrėti neprižiūrimą kapavietę ir jam toks leidimas buvo suteiktas.

Pareiškėjos atstovė 2024 m. rugpjūčio 8 d. skundu „Dėl neteisėtai nupjautų medžių turgelių kapinėse“ (toliau – ir 2024 m. rugpjūčio 8 d. skundas; b. l. 17–18) kreipėsi į atsakovę, prašydama Administraciją įpareigoti Turgelių seniūniją pašalinti nuo X.Y. kapavietės kelmus, likusius po neteisėto medžių kirtimo bei tinkamai sutvarkyti kapavietę. 2024 m. rugpjūčio 8 d. skunde pažymima, jog pareiškėja nurodo, kad seniūno 2024 m. liepos 16 d. rašte išdėstyti teiginiai, jog „seniūnijai nėra žinoma, kokie asmenys atliko Rašte nurodomus tujų kirtimus“ bei kad jis (seniūnas) „jokių leidimų ir/ ar nurodymų dėl Rašte nurodomų tujų kirtimų nėra niekam išdavęs“ yra netiesa, nes prieš tai bendraudamas su pareiškėja telefonu, seniūnas kalbėjo visiškai kitaip. 2024 m. rugpjūčio 8 d. skunde nesutinkama su tuo, jog už kelmų pašalinimą atsakinga pati X.Y. Pažymima, kad seniūno atsakymą pareiškėja laiko pasityčiojimu iš jos jausmų, patirtų pamačius tuščią kapą su likusiais kelmais. Teigiama, jog kapas buvo ir yra visada tinkamai prižiūrimas ir tvarkomas, tai patvirtina skirtingais laikotarpiais darytos nuotraukos. Medžių kirsti X.Y. neketino. Teigiama, kad seniūnas, būdamas viešojo administravimo subjektu, atvirai meluoja oficialiame rašte, jis dar bando perkelti X.Y. pareigą pašalinti savo kaip kapinių prižiūrėtojo neteisėtų veiksmų padarinius. 2024 m. rugpjūčio 8 d. skunde atkreiptas dėmesys, kad cituodamas Aprašo nuostatas (*past.* Laidojimo ir kapinių priežiūros aprašas), seniūnas pamiršo, kad, visų pirma, pagal jo minėto Aprašo (*past.* Laidojimo ir kapinių priežiūros aprašas) 33 punktą, „tvarką ir švarą kapinėse palaiko kapinių prižiūrėtojas“. Nurodomas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1207 patvirtinto Kapinių priežiūros organizavimo tvarkos aprašo 2 punktas, Aprašo 5 punktas. Daroma išvada, kad jeigu Turgelių seniūnija yra Šalčininkų savivaldybės paskirta Turgelių kapinių prižiūrėtoju, ji lieka atsakinga už medžių kirtimą jos prižiūrimose kapinėse. Akcentuojama, kad seniūno nežinojimas, kas dedasi Turgelių kapinėse, skamba neįtikinamai. 2024 m. rugpjūčio 8 d. skunde atkreipiamas dėmesys į tai, kad kartu su tujomis buvo nukirstos ir sidabrinės eglės, kurios atitiko saugotinų želdinių kriterijus, nustatytus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. kovo 12 d. nutarimu Nr. 206, nes jų skersmuo siekė apie 40 cm. Nurodoma, jog dėl šios aplinkybės (želdinių apsaugą, priežiūrą ir tvarkymą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimo) X.Y. žada papildomai kreiptis į Aplinkos ministeriją. Dar

kartą pabrėžiama, jog medžiai niekam netrukdė; medžiai nebuvo invaziniai arba sergantys; jokie kiti asmenys nereiškė pretenzijų dėl medžių. Duomenų apie tai, kad kas nors buvo suinteresuotas medžių kirtimu, nėra. Teigiama, kad vienintelis, kas galėjo juos nukirsti, ir juo labiau – iš karto išvežti visas atliekas, yra kapinių prižiūrėtojas, kuris dabar neigia organizavęs šį neteisėtą kirtimą.

Administracija 2024 m. rugsėjo 18 d. raštu Nr. S-(5.17 E)-3509 „Dėl skundo dėl neteisėtai nupjautų medžių turgelių kapinėse“ (minėta, toliau – ir Raštas, b. l. 19–21) informavo, kad negali tenkinti pareiškėjos 2024 m. rugpjūčio 8 d. skundo, kuriuo prašoma įpareigoti Turgelių seniūniją pašalinti nuo X.Y. kapavietės kelmus bei tinkamai sutvarkyti kapavietę. Rašte nurodoma, kad vadovaujantis Šalčininkų rajono savivaldybės tarybos 2024 m. rugpjūčio 30 d. sprendimu Nr. T-(1.3 E)-356 patvirtintų Želdynų ir želdinių apsaugos taisyklių 33 punktu, kapavietėse ir kapinėse želdinių sodinimą privaloma suderinti su Seniūnija, į kurios teritoriją patenka kapinės, išskyrus krūmus iki l m aukščio. Be to, draudžiama sodinti plačią paviršinę šaknų sistema turinčius, neatsparių vėjovartai rūšių (eglių ir kt.) medžius, neskaitant žemaūgių formų (64.1.3. papunktis). Rašte nurodoma, jog iš prie 2024 m. rugpjūčio 8 d. skundo pridedamos kapo panoraminės nuotraukos aiškiai matyti, kad yra pažeidžiamos pirmiau nurodytų taisyklių nuostatos – medžiai, eglės, tujos turi plačią paviršinę šaknų sistemą, dėl ko ardomas paminklas bei kiti kapinių statiniai. Taip pat želdiniai siekia didesnį nei l m aukštį, tačiau nėra suderinti su seniūnija; be to, skunde pažymima, kad kai kurių medžių kamienų skersmuo siekė daugiau nei 40 cm. Daroma išvada, kad šios aplinkybės aiškiai patvirtina, kad želdiniai (medžiai, eglės, tujos), esantys ant X.Y. kapavietės, praranda estetiškai, ekologiškai, istoriškai ir kultūrai svarbius kraštovaizdžio elementus, kurie užtikrintų gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio stabilumą. Rašte nurodomas Lietuvos Respublikos žmonių palaikų laidojimo įstatymo 2 straipsnio 3 punktas, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1207 patvirtintų Kapinių tvarkymo taisyklių 20 punktas, Šalčininkų rajono savivaldybės tarybos 2023 m. rugpjūčio 29 d. sprendimu patvirtinto aprašo (*past.* Laidojimo ir kapinių priežiūros aprašas) 34 punktas ir daroma išvada, kad Turgelių seniūnija nėra už kapavietės priežiūrą atsakingas asmuo, todėl nėra įpareigota ir negali būti įpareigojama atlikti 2024 m. rugpjūčio 8 d. skunde dėstomus prašymus. Pažymėta, kad už kapavietės priežiūrą bei tvarkymą (tame tarpe kelmų pašalinimą nuo kapavietės bei tinkamą kapavietės sutvarkymą), atsakingas laidojantis asmuo, kurio prašymu išduotas leidimas laidoti ir skirta kapavietė; asmuo, apie kurį kapinių prižiūrėtojui pranešė buvusio atsakingo asmens (jei šis negali vykdyti priežiūros dėl sveikatos ar kitų aplinkybių) giminaičiai arba palaidoto mirusiojo giminaičiai; asmuo, kuris savu noru išreiškė pageidavimą prižiūrėti neprižiūrimą kapavietę ir jam toks leidimas buvo suteiktas.

Byloje nustatyta, kad pareiškėja 2024 m. rugpjūčio 8 d. skundu kreipėsi į atsakovę dėl Turgelių seniūnijos prižiūrimose Turgelių kapinėse, jos mirusio tėvo kapavietėje, galimai neteisėtai išpjautų želdinių, dėl trečiojo suinteresuoto asmens Turgelių seniūnijos seniūno veiksmų, taip pat prašydama įpareigoti Turgelių seniūniją pašalinti nuo X.Y. kapavietės kelmus, likusius po neteisėto medžių kirtimo bei tinkamai sutvarkyti kapavietę. Administracija skundžiamu Raštu prašymo netenkino, nustačiusi, kad Turgelių seniūnija nėra už kapavietės priežiūrą atsakingas asmuo. Sprendžiant iš to, Komisija pažymi, jog šioje byloje ginčo dalyką sudaro ne kapavietėje atliktų medžių kirtimo teisėtumo patikra, o atsakovės Raštu pateikto atsakymo į 2024 m. rugpjūčio 8 d. skundą ir jame išdėstytų argumentų teisėtumo patikra ir iš to kylančios teisinės pasekmės.

Ginčo teisinius santykius reglamentuoja Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1207 patvirtintos Kapinių tvarkymo taisyklės (minėta, toliau – ir Kapinių tvarkymo taisyklės), Lietuvos Respublikos želdynų įstatymas (ginčui aktuali redakcija, galiojusi nuo 2024 m. rugpjūčio 1 d. iki 2024 m. spalio 31 d.), Šalčininkų rajono savivaldybės tarybos 2024 m. rugpjūčio 30 d. sprendimu Nr. T-(1.3 E)-356 patvirtintos Šalčininkų rajono savivaldybės želdynų ir želdinių apsaugos taisyklės (minėta, toliau – ir Želdynų ir želdinių apsaugos taisyklės), Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas (minėta, toliau – ir VAĮ), ir kiti teisės aktai.

Pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 26 punktą, savarankiškoji savivaldybių funkcija yra savivaldybės želdynų ir želdinių teritorijose esančių želdynų ir želdinių apsauga, priežiūra ir tvarkymas, būklės stebėsena, želdynų kūrimo ir želdinių veisimo organizavimas

ir (ar) vykdymas, želdinių ir želdynų, neatsižvelgiant į žemės, kurioje jie yra, nuosavybės formą, inventorizavimas ir apskaita, atskirųjų želdynų žemės sklypų formavimo, šių sklypų kadastro duomenų nustatymo ir jų įrašymo į Nekilnojamojo turto kadastrą organizavimas, o pagal 41 punktą – ritualinių paslaugų teikimo užtikrinimas ir kapinių priežiūros organizavimas.

Pagal Žmonių palaikų laidojimo įstatymo 2 straipsnio 3 dalį, kapavietė – nustatytas ribas turintis žemės plotas kapinėse, skirtas kapui, rūsiui, kolumbariumui ar kitai laidojimo vietai, kur bus laidojami žmogaus palaikai, taip pat ir balzamuoti ar kremuoti, o pagal šio straipsnio 4 dalį – kapinės – žemės plotas žmogaus palaikams, taip pat kremuotiems ar balzamuotiems, laidoti kapuose, rūsiuose, kolumbariumų nišose ar kitose vietose, kuriose išbarstomi arba užkasami kremuoti žmogaus palaikai. Aptariamo straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad kapinių prižiūrėtojas – fizinis asmuo, kuris teisės aktų nustatyta tvarka verčiasi individualia veikla, Lietuvos Respublikoje įsteigtas juridinis asmuo, kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje ar Europos ekonominės erdvės valstybėje įsteigtas juridinis asmuo ar kita organizacija arba jų filialas, savivaldybės arba juridinio asmens teises turinčios religinės bendruomenės ar bendrijos paskirti prižiūrėti kapines. Žmonių palaikų laidojimo įstatymo 26 straipsnyje nustatytos kapinių prižiūrėtojo teisės ir pareigos. Pagal nurodyto straipsnio 1 dalies 1 ir 4 punktus kapinių prižiūrėtojas privalo prižiūrėti kapines laikantis šio įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimų; tvarkyti su kapinių prižiūrėjimu susijusius dokumentus. Žmonių palaikų laidojimo įstatymo 31 straipsnyje įtvirtinta, kad savivaldybių vykdomosios institucijos, vadovaudamosi šiuo įstatymu ir kitais teisės aktais, Vyriausybės nustatyta tvarka organizuoja kapinių priežiūrą, koordinuoja ir kontroliuoja kapinių prižiūrėtojų darbą.

Kapinių tvarkymo taisyklių 20 punkte nustatyta, kad už kapavietės <...> priežiūrą atsakingas laidojantis asmuo, kurio prašymu išduotas leidimas laidoti ir skirta kapavietė <...>, arba asmuo, apie kurį šių taisyklių 21 punkte nustatyta tvarka pranešta kapinių prižiūrėtojui, arba asmuo, kuriam šių taisyklių 24 punkte nustatyta tvarka suteikta teisė prižiūrėti neprižiūrimą kapavietę, jeigu toks yra. <...> Atsakingas asmuo turi prižiūrėti kapavietę <...>, kad jos būtų tvarkingos. Atsakingas asmuo privalo pašalinti pažeidimus ar atlyginti žalą, kuriuos jis, įrengdamas kapo paminklą, antkapį ar atlikdamas kitus kapavietės <...> priežiūros darbus, padarė kapinėms, kitoms kapavietėms ar kolumbariumo nišoms, kolumbariumui ar kitiems statiniams. Pagal Kapinių tvarkymo taisyklių 27 punktą kapinėse augantys želdiniai prižiūrimi ir tvarkomi pagal Želdynų įstatymo ir kitų želdinių tvarkymą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus. Analogiška nuostata nurodyta ir Šalčininkų rajono savivaldybės tarybos patvirtinto Laidojimo ir kapinių priežiūros aprašo 41 punkte.

Želdynų įstatymo 2 straipsnio 19 dalyje nustatyta, jog želdiniais yra laikomi ne miško žemėje įveisti ar natūraliai augantys medžiai, krūmai ar lianos. Viešaisiais želdynais ir želdiniais yra laikomi savivaldybės želdynų ir želdinių teritorijose esantys želdynai ir želdiniai, skirti visuomenės poreikiams tenkinti, arba valstybinėje žemėje esantys atskirieji ir priklausomieji želdynai ir želdiniai, dėl kurių lankymo, apsaugos ir priežiūros tarp valstybinės žemės valdytojo ir savivaldybės vykdomosios institucijos sudaryta sutartis, taip pat privačioje žemėje esantys želdynai ir želdiniai, dėl kurių lankymo, apsaugos ir priežiūros tarp privačių želdynų ir želdinių savininkų ir savivaldybės vykdomosios institucijos sudaryta sutartis (Želdynų įstatymo 2 straipsnio 17 dalis). Savivaldybės želdynų ir želdinių teritorijos – želdiniais ar želdynais užimti žemės plotai, esantys savivaldybės patikėjimo ar panaudos teise valdomoje valstybinėje žemėje ir savivaldybei nuosavybės teise priklausančioje žemėje, taip pat Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos valdomoje valstybinėje žemėje miestuose, miesteliuose ir kurortuose (Želdynų įstatymo 2 straipsnio 13 dalis). Šio įstatymo 5 straipsnio 2 dalyje, be kita ko, nustatyta, savivaldybių vykdomosios institucijos ar jų įgalioti savivaldybių administracijų direktoriai organizuoja želdynų ir želdinių, neatsižvelgiant į žemės, kurioje jie yra, nuosavybės formą, inventorizavimą ir apskaitą, teikia ir tvarko želdynų ir želdinių erdvinius duomenis Topografijos ir inžinerinės infrastruktūros informacinėje sistemoje (2 punktas); organizuoja ir (ar) vykdo savivaldybės želdynų ir želdinių teritorijose esančių želdynų ir želdinių apsaugą, priežiūrą ir tvarkymą, būklės stebėseną, želdynų kūrimą ir želdinių veisimą (3 punktas); atlieka želdynų ir želdinių tvarkymo, želdynų kūrimo, želdinių veisimo, želdynų ir želdinių inventorizavimo darbų priežiūrą (6 punktas); išduoda leidimus ir priima sprendimus kirsti, kitaip pašalinti iš augimo vietos ar intensyviai genėti saugotinus želdinius (10 punktas); nustato

želdynų kūrimo, želdinių veisimo, želdynų ir želdinių apsaugos, priežiūros ir tvarkymo tikslus ir uždavinius bei jų įgyvendinimą savivaldybės strateginio planavimo dokumentuose: strateginiame plėtros plane ir (ar) strateginiame veiklos plane, aplinkos apsaugos programoje ar specialioje želdynų ir želdinių programoje (13 punktas).

Želdynų ir želdinių apsaugos taisyklės nustato Šalčininkų rajono savivaldybės teritorijoje ne miško žemėje esančių želdynų ir želdinių apsaugą, tvarkymą, priežiūrą, fizinių ir juridinių asmenų teises ir pareigas tvarkant ir prižiūrint želdynus ir želdinius. Šių taisyklių 5 punkte įtvirtinta, jog už želdinių išsaugojimą, tinkamą jų priežiūrą ir tvarkymą atsako želdinių savininkai ir valdytojai, valdantys žemę nuosavybės ar kita valdymo teise, ar žemę naudojantys įstatymų, administracinių aktų, teismo sprendimo, sandorių pagrindu, ar faktiškai ją naudojantys kitu pagrindu. Pagal Želdynų ir želdinių apsaugos taisyklių 30 punktą <...> viešųjų ir konfesinių kapinių <.... želdinių priežiūrą ir tvarkymą, kitoje negu privačioje žemėje augančių saugotinų želdinių kūrimo, apsaugos, tvarkymo ir priežiūros darbus organizuoja seniūnijos arba Šalčininkų rajono savivaldybės administracija, kurios tai pat <...>su ūkio subjektais sudaro sutartis želdynams projektuoti, rekonstruoti bei prižiūrėti, kontroliuoja atliekamų darbų kokybę ir kiekį. Želdynų ir želdinių apsaugos taisyklių 64.2 papunktyje numatyta, kad kapinėse draudžiama kirsti, genėti medžius: be seniūnijos, kurioje vykdomi kirtimai atstovo (kapų prižiūrėtojo ar kt.) dalyvavimo; neužtikrinus aplinkinių kapaviečių apsaugos nuo galimo užteršimo smulkiomis atliekomis; neužtikrinus atsiskaitymo savo lėšomis už kapavietės sugadinimą su kapavietę prižiūrinčiu asmeniu (jei įvyksta sugadinimas).

Byloje surinkti duomenys patvirtina ir ginčo dėl to nėra, kad pareiškėjos tėvas X.Y. yra palaidotas Šalčininkų rajono Turgelių 1-osiose kapinėse, esančiose adresu *(duomenys neskelbtini)*, (b. l. 60–61, 66, 87–89). Žemės sklypas, kuriame yra kapinės, nuosavybės teise priklauso Lietuvos Respublikai, žemės sklypą patikėjimo teise valdo Šalčininkų rajono savivaldybė (b. l. 88) Neginčijama byloje ir tai, jog pareiškėja yra už kapavietės priežiūrą atsakingas asmuo.

Komisija, įvertinusi išdėstytą teisinį reglamentavimą, byloje surinktus duomenis, atmeta atsakovės ir trečiojo suinteresuoto asmens argumentus dėl pareiškėjos prievolės pašalinti prižiūrimoje kapavietėje likusius nupjautų želdinių (medžių) kelmus dėl to, jog ji yra už kapavietės priežiūrą atsakingas asmuo. Iš paminėto Kapinių tvarkymo taisyklių 20 punkto reglamentavimo matyti, kad už kapavietės priežiūrą atsakingo asmens teisės, pareigos ir atsakomybė yra išimtinai susijusios su kapavietės priežiūra, ir toks asmuo netampa žemės, ant kurios yra jo prižiūrimas kapas, savininku ar valdytoju, todėl toks asmuo netampa ir kapavietėje esančių želdinių savininku ar valdytoju Želdynų įstatymo taikymo prasme ir neįgyja prievolės želdinius tvarkyti (įskaitant šalinti želdinius ar jų dalis) pagal želdinių ir želdynų priežiūrą ir tvarkymą reglamentuojančius teisės aktus. Atsižvelgiant į tai, jog valstybei priklausantį žemės sklypą, kuriame yra pareiškėjos prižiūrima kapavietė, patikėjimo teise valdo Šalčininkų rajono savivaldybė, vertinama, jog būtent šis subjektas yra atsakingas už Turgelių kapinėse, įskaitant pareiškėjos prižiūrimą kapavietę, esančių želdinių (jų dalių) tvarkymą (taip pat šalinimą) teisės aktų nustatyta tvarka. Ginčo situacijos teisinis vertinimas atitinka Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo formuojamą praktiką analogiškuose situacijose (žr. pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2023 m. spalio 18 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1058-968/2023).

Be kita ko, iš pareiškėjos 2024 m. rugpjūčio 8 d. skundo atsakovei turinio matyti, jog pareiškėja siekė ne tik atsakovės sprendimo dėl kelmų šalinimo iš X.Y. kapavietės, tačiau, be kita ko, skundė ir Šalčininkų rajono savivaldybės administracijos Turgelių seniūnijos seniūno veiksmus dėl želdinių priežiūros ir tvarkymo Turgelių kapinėse bei pareiškėjos 2024 m. birželio 28 d. kreipimosi netinkamo nagrinėjimo.

Skundžiamu Raštu atsakovė dėl pastarųjų klausimų nepasisakė. Iš Rašto turinio taip pat nematyti, kad dėl 2024 m. rugpjūčio 8 d. skunde pareiškėjos atstovės išdėstytų argumentų dėl želdinių šalinimo bei viešojo administravimo subjekto veiksmų neteisėtumo būtų atlikta administracinė procedūra. Priešingai, Raštu atsakovė iš esmės nurodė pareiškėjos galimai neteisėtus veiksmus dėl medžių kapavietėje ir / ar šalia jos sodinimo, tačiau šių aplinkybių nepagrindė, be to šios aplinkybės nėra susijusios su minėtu pareiškėjos skundu. Posėdžio metu atsakovės atstovai pažymėjo, jog Raštu pasisakė dėl 2024 m. rugpjūčio 8 d. skunde paryškintu šriftu išdėstyto prašymo pagrįstumo, o dėl kitų

argumentų (seniūno veiksmų, želdinių šalinimo ir t. t.) tyrimą atliko apklausdami seniūną. Rašytinių įrodymų, pagrindžiančių tam tikros administracinės procedūros atlikimą, nepateikė.

Komisijos nuomone toks selektyvus pareiškėjos skundo nagrinėjimas neatitinka gero administravimo principo, įpareigojančio viešojo administravimo subjektą vykdyti procedūrą nešališkai ir objektyviai, išaiškinti visas klausimui spręsti reikšmingas aplinkybes, išklausyti asmenis, kurių atžvilgiu yra priimami administraciniai sprendimai (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. rugsėjo 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-5184-575/2019), taip pat užtikrinti, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. spalio 4 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartis administracinėje byloje Nr. A502-134/2012, 2014 m. balandžio 22 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartis administracinėje byloje Nr. A143-816/2014 ir kt.).

Atsakovė Šalčininkų rajono savivaldybės administracija yra viešojo administravimo subjektas, kuris savo veikloje *inter alia* (be kita ko, taip pat) privalo vadovautis Viešojo administravimo įstatymu bei laikytis jame nustatytų reikalavimų.

VAĮ 10 straipsnio 5 dalis numato, jog administracinis sprendimas turi būti motyvuotas bei pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis ar kitomis administraciniam sprendimui įtakos turėjusiomis aplinkybėmis (5 ir 6 papunkčiai). Šios normos sietinos su viešojo administravimo subjekto veiklai keliamu įstatymo viršenybės principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektų veikla atitiktų VAĮ išdėstytus teisinius pagrindus, o administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais (VAĮ 3 straipsnio 1 dalies 4 punktas). Viešojo administravimo subjektą išsamumo principas įpareigoja į prašymą ar skundą atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodant visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį (VAĮ 3 straipsnio 1 dalies 5 punktas).

Administracinio sprendimo neteisėtumo pagrindai nurodyti Lietuvos administracinių bylų teisenos įstatymo 91 straipsnio 1 dalyje, kuris numato, jog skundžiamas teisės aktas (ar jo dalis) turi būti panaikintas, jeigu jis yra: 1) neteisėtas iš esmės, tai yra savo turiniu prieštarauja aukštesnės galios teisės aktams; 2) neteisėtas dėl to, kad jį priėmė nekompetentingas viešojo administravimo subjektas; 3) neteisėtas dėl to, kad jį priimant buvo pažeistos pagrindinės procedūros, ypač taisyklės, turėjusios užtikrinti objektyvų visų aplinkybių įvertinimą ir sprendimo pagrįstumą.

Komisija, atsižvelgdama į aukščiau padarytą išvadą dėl subjektų, atsakingų už želdinių tvarkymą kapinėse (įskaitant kapavietes), įvertinusi Rašto turinį, sprendžia, jog byloje skundžiamu Šalčininkų rajono savivaldybės administracijos 2024 m. rugsėjo 18 d. raštu Nr. S-(5.17 E)-3509 atsakovės atliktas ginčo situacijos teisinis vertinimas neatitinka aukštesnės galios teisės aktų ir faktinių aplinkybių, todėl Raštas iš esmės yra neteisėtas ir naikintinas. Panaikinus šį administracinį aktą, atsakovė – Šalčininkų rajono savivaldybės administracija įpareigojama iš naujo išnagrinėti pareiškėjos X.Y. atstovės atsakovei teiktą 2024 m. rugpjūčio 8 d. skundą ir teisės aktų nustatyta tvarka pateikti pareiškėjai naują, teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 22 straipsniu, Komisija

n u s p r e n d ž i a :

priimtą nagrinėti pareiškėjos X.Y. skundo dalį tenkinti.

Panaikinti Šalčininkų rajono savivaldybės administracijos 2024 m. rugsėjo 18 d. raštą Nr. S-(5.17 E)-3509.

Įpareigoti Šalčininkų rajono savivaldybės administraciją iš naujo išnagrinėti pareiškėjos X.Y. atstovės teiktą 2024 m. rugpjūčio 8 d. skundą ir teisės aktų nustatyta tvarka pateikti pareiškėjai naują, teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo dienos bylos šalys gali apskųsti Regionų administracinio teismo Klaipėdos rūmams Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkė Inga Drąsutavičienė

Komisijos nariai Evaldas Ambrozaitis

Vilija Astrauskienė